

jelentünk, hogy faradozásaink kívánt eredménye nem maradt el. Az Egri Kálmán szinigazgató által egyesületünk ellen 450 forint aliltól elmaradt szubvenció és járuléka iránt indított pert, — melyet a nyitvairi törvényszék mint második bíróság előtt elvesztettünk, — a pozsonyi kir. ítélő bíróság mint felülvizsgáló bíróság előtt, — hol a május 31-iki tárgyalásán központi titkárnk járt el, — végleg megnyertük; a fel peres Egri Kálmán egyesületünk elleni keresetével elutasítottat s így a kérdésben forgó 500 frtnyi teherrel, — melytől időközben bírói letette kellett helyeznünk, — egyesületünk megszabadult, s mihelyt a pozsonyi kir. ítélőtábla ítélete megerkezik, azonnal kérni fogjuk a letette helyezett 500 forintnak egyesületünk tulajdonába való ki, illetve visszatulást.

Egyesületünkre nézve elég kedvezően fejeztük be azt a pert is, melyet Holesch Daniel beszercebányai építész, még a körmochnyai vagyonunk volt tulajdonosa Simó Maria ellen indított, a Szarvas szállodában teljesített építkezési munkálatokból kifolyólag. Tekintve, hogy e perben a nevezett építész 400 frt iránt indított keresete nem látszott alaptalannak s mindenesetre evéki tartó és költséges perlekedésnek valhatott volna alapjára, velserünk lattuk egy elegendő előnyös egyezséggel véget vetni a pernek s Holesch építészszel a f. évi június 11-én Körmochnyan a járásbíroság előtt tartott tárgyaláson sikerült egy megegyezésre jutnunk, melynek értelmében egyesületünk Holeschnek 210 frtot fizetett ki, s ennek fejében felperes minden további követelésétől végleg elállott. A 210 frtot Baan Elemér közjegyző úr, a körmochnyai vagyon kezelője nyomban ki is fizette a hagyatéki vagyon bevételeiből Holesch építésznek. Ezen egyezség megkötésénél s létrehozásánál egyesületünk szintén a központi titkár képviselte.

Az 1892-iki felvidéki inaségek javára a Budapesti Hirlap által gyűjtött összegből felmaradt 16511 frt 80 kr. iránt, melyet a gyűjto egyesületünk céljainak előmozdítására kíván fordítani, de amelyet Árvmegyey saját ínségalapjához csatolt s annak kiadását megtagadta, a melyen tisztelt választmány utasítása értelmében jogaink ervenyítését végett terjedelmes és részletesen indokolt felterjesztést intéztünk a nmeltóságú m. kir. belügyminiszteriumhoz, s kellefőleg felhasználva azon adatokat, melyek a 16511 frt 80 kr. iránti jogainkat támogatják, kértük, hogy a kérdéses összeg egyesületünk tulajdonába ahócsattassék. E tárgyban a belügyminiszterium döntő határozatot ugyan még nem hozott, de tekintettel az ügynek mindenképen ketséges voltára, egyesületi titkárnk magauatan új értelmű egység létrejövetele érdekében tett lépéseket, mely szerint a kérdésben forgó összeg fele részét Árvmegyey kiadna egyesületünknek, s a F. M. K. E. árvmegyeyi választmányának alapítókéjét képezné. Ezen egység létrehozásának támogatását Kurthy Lajos árvmegyeyi főispán úr szívesen helyezte kiállításba, minél fogva, — ha azt a t. választmány maguává tenni méltóztatik, s a továbbiakra nézve ügyvezetőségünknék megbízást adna, legközelebbi teendőnk az volna, hogy az egyezkedésre nézve Árvmegyey törvényhatóságát konkrét ajánlattal keressük meg.

A vagyonir rendezkedés tekintetében meg kell említenünk, hogy a körmochnyai Simó-féle hagyatéki vagyon a központi pénztárból eddigelé befeltekített

mintegy 18000 frtnyi tőke kamatait még mindig nem képes fedezni, mert a vagyon képező hazak építési és javítási munkálatai, a 40000 frt pénzintézeti követelés kamatain, az adókon és biztosítási díjakon felül megmaradó jövedelmet teljesen felemeztek. A mult évben a hazat 1,400 frtnyi költséggel aliltattuk helyre, s ebből még mintegy 360 frt maig is kifizetetlen, a folyó évben pedig a Szarvas szálloda körül elkerülhetetlené vált vízlevezető csatorna építése, a pincelatainak betonozása és az egyik bréházunknak mintegy 600 frtha kerülő új ablakokkal való ellátása okoz tetemesebb kiadásokat. A vagyonkezelő Baan Elemér úr véleménye szerint az elkerülhetetlen javítások a vagyon jövedelmének feleslegét még körülbelül a jövő 1898. év végeig foglalják le, s csak az 1899. évtől kezdhetjük meg a hagyatéki vagyon terheinek apasztását s központi pénztárunk tőkebefektetése után a minket megillető 6% tőli kamatok rendszeres törlesztését. Mindamellett azonban biznunk kell abban, hogy a vagyon realis értéke kétségtelen s befektetéseink karba nem vesznek. Körmochnyanak természeti szépségeiben gazdag, előnyös fekvésű vidéke mindinkább ismertebb lesz és magához vonzza az utazókat, s különösen alkalmas arra, hogy a győgyulást kereső városi közönség nyári tartózkodásra felkeresse azt, a mi az ottani hazak jövedelmegzőségének emelkedésére határozottan kedvező befolyással van. S ennek előmozdítása végett intéztünk kervenyt a m. kir. Államvasutak vezérigazgatóságához az iránt, hogy Körmochnyanak és vidékének festői szép tájképeit illessze bele azokba a reklámhirdetésekh, melyeket az Államvasutak úgy a kül- mint a helybeli jelentékenyebb forgalmi pontjaira terjeszt, s melyek az idegenforgalomnak növelését célozzák, egyuttal kértük, hogy a hirdetőképekhez szerkesztendő szövegközleményekben megjelgyeztessék, mikép a F. M. K. E.-nek Körmochnyan oly nagy szabású vendéglője van, melyben kényelmes tartózkodás, kifogastalan ellátás található és a kellemes szórakozásra, valamint üdülésre alkalmas helyül kínálkozik. Reméljük, hogy a m. kir. Államvasutak hazafias vezérigazgatósága fontolra fogja venni kérelmünket, s hathatós intézkedéseivel ezen irányban is elő fogja mozdítani egyesületünk nemzeti törekvéseit.

Szép eredményt folytattuk továbbá a tavaly megindított sazezer forintos millenniumi nemzeti alapítvány gyűjtését, mely címen a lefolyt évnegyedben összesen 1389 frt 27 kr. bevételetünk volt. Ebben különös elismeréssel kell felemlítenünk Ujpest község közönségét, mely az ezredéves öröm emlékére egymaga 500 frttal járult a gyűjtéshez, atirataban megjegyezven, hogy annak felhasználására nézve egyesületünk külön kikötésekkel korlátozni nem kívánja, mert meg van róla győződve, hogy azt nemzeti céljaink érdekében ugys a legjobban s legelőszérűben fogjuk értékesíteni. A nemes és áldozatkész közönségnek a t. választmány bizonynyal szívesen szavaz meleg és halás köszönetet.

Továbbá ugyancsak a millenniumi nemzeti alapítvány gyarapítására Zolyomvármegyey tekintetes törvényhatósága újában ismét 482 frt 25 kr. gyűjtött s ezzel egyutt eddigelé körülbelül 700 frttal járult nemzeti alapítványunk növeléséhez. E hazafias és áldozatkész vármegyey anyni sok jelt adja egyesületünk iránt való példányzerű jóakaratainak és áldozatkészégének, mikép indíttatva éreztük magunkat arra, hogy ugy ezen újábbi

adományaírt, valamint a mult évben indított többféle egyesületi mozgalmaink iránt tanúsított becses és hatalmas támogatásairt a megye tekintetes közönségének külön átirataban meleghangú s tisztelttel és elismeréssel teljes köszönetet mondtunk. Ezeket kívül megemlítsre méltók még különösen Debrecen szab. kir. város 50 frtos adományaival, Kovacs József bankigazgató úr Gyula-Károlyban 93 frtnyi gyűjtésével, Szepesmegye alispáni hivatalának 49 frt 90 kros gyűjtése. Az arankvidéki beivéved- és levezetési társulat 25 frtos adománya, stb. Különbön pedig ügyvezetőségünk minden adakozónak és gyűjtőnek külön megköszönési rendszeresen a beérkező szives adományokat, s a lefolyt negyedévben is 161 ilyenmű köszönőlevelet küldtünk el, míg körülbelül még 140 adomány megköszönése a felszaporodott irodai teendők miatt hatralekban, illetve elintézés alatt van.

A millenniumi nemzeti alapítványra befolyt jelentékeny összegben felül kivált a hazai pénzintézetek szokasos adománya címen a lefolyt negyedévben 70 frt rendkívüli bevetelünk volt, míg tagsági díjak címen mindössze is csak 58 frt, alapítványi kamatok fejében pedig 42 frt fizettetett be központi pénztárunkba. Alapítványi tőkéjének 9-10 10 frtos részletet a helyosi izraelita hitközség, 8-10 10 frtos részletet pedig Herbóc község fizette be. Luley Janos oszlányi főszolgabíró úr a folyó évre kiadott egyesületi naptárának elarúsításából 8 frt 40 krral járult bevetelünkhöz.

Kiváló gondot fordítottunk az egyesületi óvodánk tevékenységére, nemcsak azért, mert meg vagyunk róla győződve, hogy ez intézményeink a nevelés magyar nemzeti irányú fejlődésének leghatásosabb eszközei, hanem azért is, mert e teren egyesületünk 34 kisdóvodájával az összes hazai kulturegyesületeket tulszarnyalja. A kisdóvodákba bevezettet »En Ujsagom!« c. gyermeklap mindenütt hasznos segédközöknek bizonyult, a mire nézve a választmányok és óvodagondnokságok véleményét idejekorán bekértük, s azok folytán a jelen év felére is megrendeltük a kisdóvodáknak a gyermeklapot, s a hontmegyei választmányi elnöknek, Horvath Béla főispán úr ő méltóságának kfvanságára újában még a bathi és litvai segélyezett kisdóvodáknak is, és pedig a kifejezett kfvansághoz képest a f. évi január hó 1-től. Készletben volt gyermekolvasókönyveink egy részét pedig arra hasznaltuk fel, hogy a kisdóvodák hasznos segédközökül kisdóvodai könyvtárak alapítását kezdtük meg. Ily célra adtuk at a nyitra-parúcai óvodának 8 kötet könyvet 7 frt 40 kr. értékben, a cabaj-csapori kisdóvodának 7 kötet könyvet 6 frt 40 kr. értékben, a kovarci kisdóvodának 6 kötet könyvet 5 frt 40 kr. értékben, míg a hontmegyei választmányának jutalomképen való kiosztás végett küldött olvasókönyvekből a beérkezett értesítés szerint a bathi, litvai, németi-i egyesületi s a bakabányai és szent-antali állami óvodák óvodai könyvtáranak alapítására 23 kötet könyv összesen 20 frt 60 kr. értékben fordíttatott. (Folyt. következik.)

HIREINK.

— **Hivatal-vizsgálat.** *Mosdósy Imre*, a vallás- és közoktatásügyi miniszteriumba, központi szolgálatra berendelt kir. tanfelügyelő, f. évi július hó 24., 25. és 26-án vizsgálat alá vette Turócvármegyey kir. tanfelü-

kérdézősködni, mert azt hitte ártatlan lelkével, hogy ezzel megsérti Gezát.

Hitt, hitt tehát az édes szavaknak, melyekből egy boldog jövőt olvasott ki. Nem ismerte az életet mely telve van szirtekkel, melyeken az erős akarát is hajótörést szenved. Gyermek volt és nélkülözete az anyai áldott kéz vezetését. Ó jó volt, tiszta és nemes és azért ő is jónak tartott mindenkit. És ha mégis csalódott, ha felszított szenvedélyének tüze elhamvasztotta lelkének szarnyait, ne dobjunk rá követ, hanem okojuk a kigyót, mely tőrbe csalta a vergődő madárkát. Eléggé faj az ilyen szívek az ébredés, ne tegyük elvisehelenné neki az életet, mert nem tudjuk, hogy mennyi küzdelembe került, meg megtudta a bünt. Az irtalmas ég az ily szerencsétlenek előtt nem zárja be az üdvösség kapuját.

* * *

Ünnep van. Az ősz atya örömet akar szerezní Margitkának és elviszi őt magával a belváros hullámzó sokasága közé. Fel s alá robagnak a szebbnél szebb fogatok, melyeknek puha párnái között nem látja meg a nyomort a bennül.

Nézd Margitka — szól az öreg figyelmeztetve leányát egy közleg fogatra, itt jó Adél kisasszony, főnököm leánya volégenyével, Sz. Géza főhadnaggyal, esküvőjük a jövő heten lesz, ók nagyon boldogok.

Margitka már nem hallotta az utolsó szavakat. A

kocsiban ülő férfiben felismerte Gezát, mire szívére szorítva kezét, elhalványult s csak annyit suttogott: Atyám, menjünk, nagyon rosszul érzem magam s a szegény öreg alig bírta a reszkető karjaira támaszkodó leányt hazakísérni.

Szegény apa ott virrasztott beteg leányának agyánál, kinek összefüggéstlenül, töredezett szavai részben felfedezték előtte a valót. Lázás alában megfagyott szívről beszélt és hirta szívzsággatóna kedvesét, hogy jővőn el hozza csak egy pillanatra s azután lemond róla, nem bánja, legyen a másé örökre.

A ketségesebbt apa felőrületen hallgatta a gyermek szavait s midőn a kelő nap sugari bevilágottak a Margitka arcát, az apa nem ismert szép leányára. Egy letört virag kékdült előtte, rom lett élte boldogsága, elhervadt élete vizgasztalója.

Ketten térdelnek az ágy mellett. Egy lelkész, a haldokló lelkét segíti at vizgasztaló szávaival, imával a tulvilágra és egy apa, kinek már nincsenek könyvei, mind elsrta azokat, de hiába! szeretet és köny nem tudtak több életre kelteni az elhaló viragot.

Ez időtől kezdve, hogy Margitot eltemette, hivatala után nem ment hazá, hanem a temetőbe. Mit keresett volna otthon, hol nem varta őt vidám kacaj, beszédes ajk, mosolygó arc? Neki minden reménye a sírba volt temetve és nem maradt más vizgasztalása, mint az édes hit, hogy nemskára újra keblére oíelheti elhunyt gyermekét.

Az ébredő tavasz egy verőfényes delutánján ismét ott térdel az öreg inok a sír előtt, melyen azóra, hogy betegségéből felépült, egy bokroska is nőtt. A bokor nyúlnak agán szivalakú, piros virágok fakadtak, aljukon egy megfagyott könyvhöz hasonló fehér díszszel. Ezt nezte a boldogtalan apa merőben. Eszébe jutottak beteg leányának töredezett szavai, melyekben azt ígerte kedvesének, hogy sírjából is felkúldi hozzá szívét, hogy lassa, mennyire szereti őt meg halálában is.

A szerencsétlen apat keserűségéből léptek zaja zavarta fel. Felénezt és szívébe nyíllottat a fájdalom. Adél járt a sírok közt Gezával. Egy pillanat s az öreg ember kiegyenesedett, örült erővel ragadta meg a Geza karját, a sírhoz vonta és elfojtott hangon a sírba mutatva, mintegy öntudatlanul egyetlen gyermeke gyilkosának nevezte Gezát, ki meglepetésében szóhoz sem jutott eleinte, de végre mégis magához tért és erőltetett nyugalmommal menyasszonyához fordulva így szólt: Szegény öreg, valami nagy fájdalom érhetne, talán gyermekek nyugszik a sírban és megzavarodott. Menjünk edesem, fejezte be szavait Adélhoz fordulva, ki remegve kereste az összefüggést s írt története és Géza között.

Szó nélkül mentek ki a temetőből. Adél nem kérdezősködött. A Géza arca elváltozásából mindent meg tudott. S midőn hazaérték, az előcsarokban egy feszes fejmozdulattal adta tudatára Gezának, hogy minden melegebb búcsúzás felesleges . . .

* * *

gyelőjének irodáját: az ügykezelést, a nyilvántartási naplókát kiváló rendben találta, és a tapasztalt read és pontosság fölött elismerésnek adott kifejezést.

— **A turócmezei év egyházban** a múlt heten fejezték be a választások az esperesi és felügyelői tisztségekre. A megye 12 év egyháza közül Hodzsa János szucsányi lelkészre 9 egyház, Klimó Vilmos priboci lelkészre 3 egyház; Vanovics János ügyvedre 5 egyház és Beniczky Kálmán alispánra 4 egyház. Két egyházban a szabálytalanul megjelölt szavazás ellen óvas fog emellett. Klimó Vilmos és Beniczky Kálmán kisebbségben maradásában a hazafias elemek veresége nyilvánvalóan mutatkozik. Nem csoda, hiszen a nép, különösen az asszonyok azzal voltak felrevezetve, hogy a Klimó Vilmos és Beniczky Kálmán lesznek megválasztva, az imakönyvek magyarra fordítottának, s az isztentszetelek is magyarul lesznek tartva. Az ily módon fanatizált néppel a hazafias elemek felvilágosításai athatoltatlan zánonyra találtak.

— **Kath. kongressusi képviselőjelöltek.** A turóci és privigyei esperesegékből a kiáltott választó kerületben, miután Révay Ferenc báró a két esperesseg által felajánlott jelöltséget el nem fogadta, jelenleg három jelölt van, u. m. Révay Gyula báró, Tarnoczky Béla és Rudnai N. A turóci esperesseg minden egyháza Révay Gyula báróra adja szavazatát, sőt a privigyei esperessegben is rea fog szavazni néhány egyház; a többi egyház szavazata pedig a másik két jelölt közt fog megoszlan.

— **A turóc-szent-mártoni kath. egyházban** a hívek egyhangúlag Révay Gyula báróra adtak szavazatukat. Szavazott összesen 230 szavazó.

— **A turóci jöteknő nyeglet** augusztus 8-ára tervezett kerti mulatságot, tekintettel arra, hogy számos család távol van, tehát a siker érdekében, szeptember hó első vasnapjára halasztja el.

— **Műkedvelői előadás** volt folyó hó 28-án Szucsánban. Színre került: egy egyfelvonásos vígjáték Vládár Imre ur rendezése alatt. A szereplők: Vucskovics Imre és Lajos, Rosenfeld Erzsé, Löwinger Alice, Ferenc Janka és Pietrich Elemer kitettek magukért és kellemes estét szereztek a halas nézőközönségnek.

— **Az e héten tartó esőzéstől** a Vág víze annyira megdagadt, hogy elarasztotta Szucsán és Turán vidékén a folyó mentén lévő szántóföldeket.

— **Egy medve garazdalkodása.** Liptó-Szt.-Miklósról írja levelezőnk: Maluzsina községben a múlt heten többen azt állították, hogy a közeli erdőből időről időre egy hatalmas macsó szokott kijárogatni és ólalkodik az ott letelező jószág után. De ezen remírh nem ijesztett meg senkit, mert a lakosok továbbra is legelősin kitudtek barmaikat, minthogy kevés hitelt adtak a híresztelésnek. A batarságot azonban drágán fizette meg egyik gazda, mert egy szép napon szétmarcangolva találta feles tehenét, mely a garazdalkodó medvének esett martalekává. A falu lakosai a medve keresésére indultak, de eddig nem keríthettek kezre

— **Turdosin árvamegyei község** a millennium emlékére főtérén emlekoszlopot állított és azt augusztus 8-án nagy ünnepségek kíséretében leplezte le. A F. M. K. E. árvamegyei választmánya e napon Turdosinban tartja közgyűlést és résztvesz az emlekoszlop átadási ünnepben, a melyet társasábad, népiünnep és kiválgtas követ.

— **A gép kerekéi közé került.** Liptó-Szt.-Miklósról írja levelezőnk: Demcsényen a Hódek és Makoviczky-fele papgyárban Tretyak Péter és Hlavati György gyári munkások szíjat akartak a gép kerekére tenni, mely munkánál a forgó kerek Tretyakot magával ragadta és leszakította a bal balat. Hogy a szerencsétlen azonnal szét nem marcangolhatott, csak annak a körülménynek tulajdonítható, hogy a szíj elszakadt.

Női nemes lélek tulajdona az, hogy mások boldogsága romjában nem akar boldog lenni, míg a bűn nem marad öntetést nélkül s a ki könnyelműen játszik a más szívével, el lehet készülvé, hogy képzett boldogsága akkor omlik össze, midőn már azt hiszi, hogy birtokába fog jutni. Így jart Géza is.

A dielytra jobban szerette az elhunyt kis leányt, mint Géza az élt. Minden tavasszal kivírult a sír felett és nem lett hozzá meg egyszer sem hűtelen. Pici, piros, szívalakú virágai hűen és szépen jelképezik, hogy az igazan szerető szív még a sírban is szeret és meg hideg agyában, hosszú alamban is arra gondol, kiért felelőzta nyugalmat . . .

Ez a dielytra története, melynek tárgyát a mindennapi életből merítettém. S ha a képen, melyet gyarló eszemmel festettem, sok a sötét szín, ne feledjék, hogy sötét, nagyon sötét az erkölcsi világ szaradunk végnapjaiban s mindinkább erősebb lesz a vágy verőfényesebb napok után. E vagy a lélekből fakad, mely borzad a sötétségtől, eped a világság után s mivel a Teremtő által úgy van alkotva, hogy beteljenek vágyai, egy szebb, boldogabb, ideálisabb világ bekövetkezését még remélhetjük.

Az addig lehulló könyvek pedig el fogják készíteni a talajt, melyhen a jövő boldogságának virágai fognak gyökeret verni . . .

Eltelven maradásához kevés a remény. Hlavati is több sérülést szenvedett.

— **A zentai csata** kétszázadik évfordulójának napján, vagyis augusztus hó 18-án új torpedó hajó bocsátanak vízre Polában. Az új hajónak neve Zenta lesz.

— **Időjárások.** Egy régi adomra szerint az ósbarométer egy kötel volt. Egy kötel és emmi más. A kezelési módja is vegtelenül egyszerű: ha mozog, akkor szel van. Ha száraz, akkor jó az idő, míg minden valószínűség szerint esik az eső, ha a kötel — nedves. Ez az ósbarométer. A modern barométerek nem sokkal különbek, csak akkor világoztatják fel az embert, amikor már úgy is tisztában van az időjárással a tyukszeméi, a reumaja vagy egyéb haziszeréi révén. A negr Afrikában persze más eljárást követ: elmegy az esőcsinató bűvészhöz, jól megajándékozza és a hókus-pokusz elvégzése után biztosan kap esőt a szomszjas föld. Nálunk azonban bizonyos előjelből szokas esőre következtetni. Legbiztosabb előjell szolgálak a bárányfélék. Ha ezek eszagnyugát és delnyugát közt vonulnak, 24 óra alatt meglesz az eső; ha pedig a barométer már akkor is süllyed, abban az esetben 12 óra alatt beall az eső. Esős idő következik akkor is, ha a levegő kristályosítja és a hegyek felülről világoznak látszanak. Zimankos időre mutat a főlészaló köd is, míg a jeereszedő köd jó időt jövendöl. Ha az esős idő delután all be, rendszeren az éj nagyobb részen keresztül is esik. A reggeli eső pedig gyorsan mulik, mint az asszonyi köny.

— **Királynék** legközelebb Párisba utazik, hogy a bazarkatasztrófa alkalmával tragikus halállal kimúlt nővéreinek, az aienonci heregónék sírját meglátogassa.

— **A világon megjelenő** újságpéldányok száma 12.000 millió. Ha ezeket egymásra raknak, 80.000 méter magas oszlopot tennének ki. Egy embernek pedig kerek százezer esztendőre volna szüksége, hogy az egészét elolvassa.

— **Kihágással** a belügyminiszter döntése szerint nem lehet jogervényes ítéletet hozni, ha a vádlott vagy meghatalmazottja a tárgyaláson meg nem jelenik.

Utmutatás

a sertésveszben megbetegedett sertések húsának megvizsgálására.

Kiadta a földmvelésügyi m. kir. miniszter.

Két esztendő előtt a sertések között olyan betegség lépett föl, melyen meg a legöregebb emberek sem emlekeznek. A betegség az egész országban, vármegyéről vármegyére, községről községre gyorsan elterjedt. A hol kiütött, kivált a malac- és súldofalkákban, óriási pusztitást okozott. Ezernyi ezer disznó hullott el; sok millió forintra rúg a kar, a mit a betegség pusztítása folytán a sertésenyésztő gazdak szenvedtek.

Azt a veszteséget, a melyet a gazda sertéseinek elhullásából szenvedett, meg tetőzte az, hogy ott, a hol a sertésvesz föllepett, a községeket lezárták, a vásárokat betiltották. E miatt azután nemcsak az a gazda voltott kárt, a kinek disznai elhullottak, hanem kárt szenvedett az is, a kinek falkáját a vész elkerülte. Mert nem lévén vásár: az egészséges disznót sem tudta értékesíteni; kényszerűlegében úgy adta, a hogyan kérték.

Bebizonyosodott, hogy sok esetben maguknak a sertéstartó gazdáknak a hibájából és vigyázatlanságából terjedt tovább a pusztító vész. A mint ugyanis ez a veszedelmes betegség valamely falkában mutatkozott: a gazda megijedt, étvágytalan, szomorkodó disznait hamarosan leszúrta, hogy — a mint mondani szokták — a veszett fejtszének legalább a nyelet megmenthesse, vagyis: hogy kisebb legyen a kára, a beteg disznóknak legalább a húsát akarta felhasználni.

Értsük meg egymást: nem ebben volt a hiba, hisz a kármentő szándék csak dicséretes lehet. Sőt a beteg disznó gyors leölése, a kár csökkentésén kívül, a hol előzvigázók voltak; még húsosall is jart, mert minél előbb szúrták le, annál rövidebb ideig terjesztette a beteg sertés azt a ragályozó anyagot, a mely ezt a veszedelmes betegséget okozza. Hanem abban rejlett a hiba, hogy sok helyett a betegeskedő disznót nem vették ki a falkából, ott szúrták le a többi disznó között, a hol éppen allott vagy feküdt. Evvel a könnyelmű eljárással terjesztették tovább a betegséget.

Mingyárt kiderül, hogy miképp terjedt ilyen úton a betegség.

A tudósok kimutatták, hogy mint egyéb ragadós állati betegségek, azonképpen a sertésveszt is olyan parányi gomba okozza, a melyet csakis erősen nagyított-üveggel lehet észrevenni. Ez a ragályozó anyag (a mit bakteriumnak hívnak), millió meg millió számban van benne a beteg disznó vérében és aival a tulajdonsággal bir, hogy ha egy makscsennyi rész kerül is belőle az egészséges disznóba, ennek a testében rövid idő alatt olyan nagy mértékben elszaporodik, hogy megbetegíti sőt a legtöbb esetben megöli a disznót.

Már most, ha az ilyen ragályozó vér, szűrés közben kifolyik: beszenyezheti és megfertőzheti az eleséget, az ivóvizet, a fűrésztőt, a szállásnak és akolnak a földjét is. Az eleséggel és vízzel a ragályozó anyagot az egészséges sertések fölvehetik, megfertőztetik önmagukat és megfertőzhetnek más sertések is.

A sertéstartó gazdak különben nem csupán a leolésnél követtek el vigyázatlanul nagy hibát, hanem a beteg sertés húsának kezelésénél és fölhasználásánál is. Gondatlanul jártak el a hússal, melyben szintén benne van a ragályozó anyag; máskor olyan húst és szalonnát használtak étkezésre, a melyet a betegség megrontott, sőt az embert egészségére is károsítá lett.

Szükségesnek mutatkozik emnélfogva, hogy a sertéstartó közönség a helyes eljárásra kitanitassék és mindarról tudomással bírjon a mivel baj esetén, nagyobb bajoknak elejét veheti.

A beteg sertés leölése és a szűróhely tisztogatása.

A beteg sertés leszűrásánál a legnagyobb vigyázatot arra kell fordítani, hogy a leölt sertés vére és hulladékaival a ragályozó anyag ne terjesztessék.

A leolésre szánt disznót a falkából ki kell szedni és olyan helyen leszűrni, a hova sem disznó, sem egyéb állat nem férhet. Különösen kerülni kell az olyan helyeket, a melyeken trágya, szalma, szénét, forgács vagy egyéb hulladék van. Lehetőleg tiszta és kemény helyet kell választani, a melyet könnyen és jól lehet tisztítani. De ha az a hely mégis szemetes lett volna, legjobb lesz a szemetet összegyűjteni egy tekónban vagy dészában, miből semmi sem hull ki, alkalmas helyre vinni és ott elégetni vagy mely gödörbe eladni. Nagyobb biztonság okaért a kifolyó vért, úgyisint az állat felbontásakor eleső részeket (a ganéjt, hulladékokat) külön edényekbe kell felfogni és gondosan eltávolítani, nehogy a egészséges jószág magat avval befertőztesse.

Miután pedig a legnagyobb vigyázat mellett is megtörténik, hogy a szűróhelyet akár a vér, akár a génej beszenyezte: a sertés testrészeinek eltávolítása után a szűróhelyet gondosan meg kell tisztogatni.

Ha az ölest olyan helyen teljesítettük, a mely nincsen téglával vagy padlóval burkolva: akkor ott a földet két-három ujnyi vastagságban lekaparjuk, a lekapt földet felannyi oltatlan mésszel jól összekeverjük és a trágyagödörbe elássuk, annak idején a trágyával a szántóföldre kiszállítjuk és gondosan alászántjuk. Ellenben, ha a leszűrő hely kövel vagy padlóval van burkolva, akkor a burkolatot forró lúggal erősen leszűroljuk és sűrolás után jól kiszáradni hagyjuk.

2. A beteg sertés húsának kezelése.

Tapasztalásból mondjuk, a sertésveszt úgy terjedt el egy-két udvarból az egész községre, a községből meg a szomszédos falvakra, hogy a beteg disznó húsát a szomszédok meg az atyafiak megvették, ki-ki a falujába hazavitte, odahaza az asszony megmosta és a mosóvizet, már mint az szokás, a moslékba öntötte, azután a saját disznájával megtitatta.

Hat bizony ezt nem szabad tenni. Főntebb már említettük, hogy a sertésveszes disznó vérében millió meg millió számban van meg a betegség csirájá, vagyis az a ragályozó anyag, a miről az előbb beszeltünk. Már most, ha a húst megmossuk, ebből a csirából sok kerül a vízbe. Világos, hogy ha az ilyen fertőzött vizet az egészséges disznó megissza, a sertésvesznek csiráját is magába veszi; attól nemcsak maga betegszik meg és pusztulhat el, de a betegséget más disznókra is tovább tejeszteti.

Különösen figyelemztetjük az olvasót arra, hogy itt nem csak olyan disznóról beszéltünk, a melyet a gazda maga szúr le, hanem olyanról is, a melynek húsát a mézarszékében vagy a hentesboltban árulják. A székben arult hús sem származik mindig egészséges állattól: ha nem vagyunk elővigyázatosak, bizony abból is átragadhat a baj más disznóra.

Az elővigyázat sok bajtól óvja meg a szegény embert. Legyünk tehát óvatosak, elővigyázók! Azt a vizet, melyben a disznóhúst öblögtetük: soha ne öntsük a moslékba és ne itassuk meg a disznóval, elöntené is csak akkor szabad, ha előbb jó sok oltott meszet keverünk abba. Az oltatlan mesz jobb, abból kevésbé is kell.

3. A beteg disznó húsának és szalonnájának élvezése.

A sertésveszt-betegség kezdetén leszúrt disznó húsában meg nincsen olyan anyag, a mely az ember egészségének megártana, fölítve természetesen, hogy a húst jól megstútik vagy megfőzik.

Ellenben ha a disznó már nagyon beteg és ilyenkor szúrják le, annak a húsa könnyen megbetegíti azt, a ki abból eszik.

A beteg disznó húsának és szalonnájának élvezésénél tehát nagyon óvatosaknak kell lennünk. A nagy on

beteg vagy hosszabb időn át szenvedő disznónak sem húsát, sem szalonnáját megenni nem szabad.

Ez a vigyázati szabály szól ugyan a házánál leölt és magánfogasztásra szánt sertésbélszűrésre is: de szól különösen arra a húsról, a melyet mészárszékekben vagy hentes boltban közfogasztásra nyilvánosan árulnak. Az ilyen húst a lakosság egészségének fentartása érdekében különösen szigorú és pontos felvigyázat alatt kell tartani. Ez a felügyelet és ellenőrzés közszékekben a húsvizsgálattal megbízott *védőhívtői biztos* teendője, a kinek kötelessége a húst alaposan megvizsgálni és lelkiismeretesen meggyőződnie arról, hogy a hús élvezhető-e és gondoskodni arról, hogy az ártalmatlan látványos hús a közfogasztásból elvonassék és késedelem nélkül megsemmisíttessék.

4. Eljárás a húsvizsgálathoz.

Elmondjuk már most azt, hogy s miképp kell a hús megvizsgálásánál eljárni. A leölt disznónak mely testrészei azok, a melyeket a vizsgálónak meg kell tekinteni és mely jelekből lehet a húsnak ártalmatlan vagy káros voltára következtetni.

Véleményt arról, hogy a hús egészséges-e vagy nem, csak az mondhat, a ki az állatot élő állapotban is, meg feldarabolása után is, alaposan megnézte. A vizsgálathoz tehát egyaránt ki kell terjeszkednie úgy az élő állatra, mint leszűrés után a disznónak minden testrészére. De különösen magára a húsról és a szalonnáról, ezenkívül főleg még a tüdőre, a belekre és a vesére mert ezeken fordulnak elő azok a változások, a melyekből a sertésvész-betegséget legjobban lehet felismerni. (Vég. köv.)

Irodalom.

Az Erdélyrészi Kárpát-Egyesület kiadásában Kolozsvárt most jelent meg és ott kapható: *»Székelyföld.«* Irta Hankó Vilmos dr. 115 szebbnél szebb eredeti képekkel, melyeket rajzoltak: Goró Lajos, Huszka József és Tull Odón. A munka azt a földet ismerteti, mely egyesíti magában minden ország táj- és természeti szépségeit, melyek közül egyik-másik valóságos Isten csodája, csoda mint tünemény, csoda mint látvány. A pazar kiállítás díszmunka díszkötésben 5 frt, fűzve 3 frt 50 kr. Rendkívül érdekes vonzó munka ez, melyet a hazai sajtó a legelismertöbben méltatott. Különösen az ifjúság meríthet belőle hasznos ismereteket. A király és királyné őfelségeik, valamint a löhercegek és gyönyörű munkát magánkönyvtáraik részére elfogadták.

Nyiltér.

Az e rovatban foglalkékért nem vállal felelősséget a szerk.

Selyem-damasztek 65 krtól 14 forint 65 krig méterenként — valamint fekete, fehér, színes, **Henneberg-selyem 45 krtól 14 frt 65 krig méterenként** sima, csikos, kockázott, mintázott, damaszt s. a. t. (mintegy 240 különböző minőségben, 2000 szín és mintázatban s. a. t.) a megrendelt árukat postabér és vámentesen, házhoz szállítva, valamint mintákat postafordultalval küldik: **Henneberg G.** (cs. kir. udvari szállító) **selyemgyáral Zúrichben.** Svájcba címzett levelekre 10 kros, levelezőlapokra 5 kros bélyeg ragasztandó. Magyar nyelven irt megrendelések pontosan elintéztetnek.

Helyi esetleg kerületi képviselősegeket

keres az

„Alianz“

élet- és jaradék-biztosító részv. társ. népbiztosítási osztálya, a legkedvezőbb feltételek mellett.

Budapest, Andrássy-út 49.

Valódi brünni posztó-szövetek

Valódi	(frt 3-10 jó minőségű)	egy
	(frt 4-10 jó minőségű)	férfi-öltönyre
gyapot	(frt 6- jobb minőségű)	elégendő 3-10 m.
	(frt 7-75 finom)	szelvény
	(frt 9- legfinomabb)	
	(frt 10-50 kiváló finom)	

Egy fekete szalonnányira való szelvény ára 10 frt. Felöltő-szövet, loden, porvüen, doskiug, allami és vasuti tisztviselőknak való szövetek, legfinomabb kamgarn, chevrot stb. gyári áron küld a legjobb hírnévnek örvendő

Kiesel-Amhof posztó gyári raktár Brünnben.

Minták ingyen. Minták külszolgálat. Figyelem zételés! A t. ez. közönség figyelemzettel, hogy direkt vásárlásnál a szövetek sokkal olcsóbbak, mint a közbányok által rendelték. A brünni Kiesel-Amhof cég valamennyi szöveteket valódi gyári áron küld, a privat-vevőket oly nagy mérvben terbeli, a gyárak által a szabónak nyújtott árengedmény felszámítása nélkül.

Legújabb találmány házi festésre!
MAYPOLE SOAP
fest minden színben és árnyalatban
Korszakalkotó
találmány 500% megtakarítással!

Ez a világhírű szappan **15 perc alatt** egy kevés forró vízzel ruhát, blouzt, gallert, selyemszövetet, bársonyt, satint, creton, batizatot, gazét, inget, harisnyát, zsebkendőt, keztyűt, szalagot, csipkét, stb. bármilyen színre fest; minden ruhát ujja varázsol; a festés színtartó, nem fakul, méregmentes, a szövetet nem rontja. **Egy darab 40 kr. (szövet 50 kr.)** az egy női bluzra elég. Minden darabhoz használati utasítás van mellékelve.

Szabadalmazva az egész világon.
THE MAYPOLE COMPANY LIMITED. LONDON.
Vezérképviselőség Osztrák Magyar Monarchia, Balkán Államok, Török- és Görögország részére:
Sonnenschein Lipót
Budapest, Arany János-utca 15 sz.
T-Szt.-Mártonban kapható
Moskóci Ferencné
és
Holländer Samu
écegnél.

Alapítottatott 1858.

BUDAPESTI SZIVATTYU- ÉS GÉPGYÁR RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG
(ezelőtt WALSER FERENC)

BUDAPEST, VI. ker., Külső váci-ut 46. sz.
Sürgőnyeim: SZIVATTYUGYÁR BUDAPEST.

GYÁRT:
mindenféle gőzgépet, Schmidt-féle forgógmotorokat (40% szénmegtakarítás), petroleum- és benzín-motorokat. Keretfűrészeket, körfűrészeket és csertőröket. Gőzkazanokat, előmelegítőket, tartányokat. Hidakat és egyéb vasszerkezeteket. Mindenféle szivattyukat gőz-, szij- és kézi hajtásra, valamint villamos üzemre. Artézi kútfelépítményeket vasból. Tűzfecskendőket és vízszállítókat, tüztöltési felszerelési tárgyakat. Köztisztasági szereket, öntöző-kocsikat, sárkaparók és seprőgépeket, hőkeket és uthengereket. Egészügyi szereket, mint gőzfertőtlenítő készülékeket és teljes fertőtlenítő telepeket pőcegődőr tisztító készülékeket. Vas- és ércöntvényeket. harangokat. Keményöntésű acélfelületű tűzrostelyokat egyenes és kigyoalakban, valamint polygon rostelyokat.
LÉTESIT: vízműveket, csatornázásokat, vízvezeték és légszuszberendezéseket, központi fűteseket.

— Árjegyzékek és költségtértelesek ingyen és bérmentve küldetnek. —

Különlegesség polokák, balhák, kopjútátek ellen.

"Zacherlin"

melyek a házi állatok paraszait stb. stb. ellen.

csodálatraméltóan hat! Felülmulhatatlan szer mindenféle káros rovar biztos és gyors kiirtására, miért is a vevők milliói dicsérik és keresik. Ismertető jellei: 1. a lepecsételt palack, 2. a »Zacherlin« név.

<p>Turóc-Szt.-Márton: Graber Miksa és Fia Schwarz Kálmán Sollész L. Mittelmann H. Bodicky D. M.</p>	<p>Liptó-Szt.-Miklós: Schavernoch G. Trnovsky József Perl János Fia J. Magocs</p>	<p>Rutka: Gál Emil Haas Ignác Schulz Armin Skaliák Gúsztyá Neumann Miksa</p>
--	--	---

Turóc-szt.-mártoni Magyar Nyomda — Moskóci Ferencné.